

Pravěké hradiště Hrad u Bílovic

Bílovice, okr. Prostějov, Olomoucký kraj
3700–3200 př. Kr.

 0,5 km

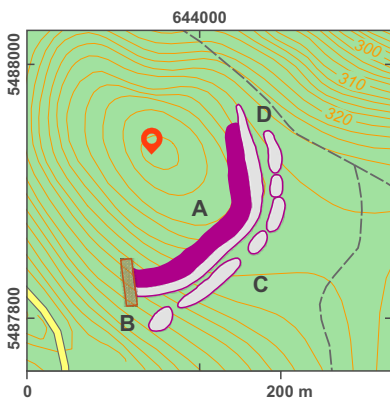
Navigační bod: N 49°31'36.91",
E 16°59'21.92" (vrchol kopce, kóta 338).

Přístup: Od rozcestníku Bělecký mlýn (přibližně 80 m od železniční zastávky Zdětín) na jih, přejít přes železniční trať a vystoupat na vrchol kopce tyčící se po levé straně. Hradiště se rozkládá kolem kóty 338.

Význam: Významný doklad vývoje pravěkého osídlení krajiny a využití strategické polohy v blízkosti komunikační trasy již od neolitu. Jedno z mála moravských výšinných sídlišť s dochovaným a datovaným opevněním.

Historie: Prvotní popis *opevnění na Hradě přinesl v roce 1884 V. Houdek. První nálezy pocházejí z 80. let 19. století, v roce 1898 na *hradišti prováděl výkopy I. L. Červinka,

později s prostějovským badatelem A. Gottwaldem. Moderními ověřovacími *archeologickými výzkumy v roce 1984 a zejména na 2001 přispěl k poznání vývoje osídlení

i konstrukce fortifikace M. Šmíd. V rámci česko-amerického výzkumného programu byly také odebrány vzorky pro *OCR data. Nálezy jsou uloženy v muzeích v Brně, Olomouci a Prostějově.

Nejstarší doklady přítomnosti člověka na vyvýšené poloze se váží k neolitu (několik zlomků keramiky a broušené kamenné industrie kultury s lineární keramikou a kultury s moravskou malovanou keramikou). Zásadní je vývoj ve starším eneolitu (mladší stupeň kultury s nálevkovitými poháry), osídlení pokračovalo během celého středního eneolitu až do počátku mladšího eneolitu (kultura s kanelovanou keramikou, jevišovická kultura). Tehdy, přibližně v polovině 4. tisíciletí př. Kr., bylo sídliště opevněno, doložena byla vnější dřevěná palisáda a vnitřní hradba s mohutnou *čelní kamennou zdí (její vznik byl datován OCR daty k roku 3458 př. Kr.), doplněné z vnější strany dvěma příkopy. Jako opevněné sídliště nebo významný strategický bod byla poloha využívána i později nositeli kultury se zvonicovitými poháry a v době halštatské (platěnická fáze kultury lužických popelnicových polí).

Popis: Výšinné opevněné sídliště je situováno na ostrožně nad pravým břehem

Romže, asi 4 km severozápadně od středu obce Bílovice, nad hostincem Bělecký mlýn. Opevnění má nepravidelný oválný půdorys o rozloze přibližně 1,35 ha. Na jihovýchodě, v místě nejsnazšího přístupu, je dochován mohutný *val (A) a dva příkopy. Na severovýchodním „nároží“ končí val a vnější příkop, opevnění pokračuje v linii vnitřního příkopu (B) dále k severozápadu jako mělký příkop s *předprsní. Nad tímto příkopem je místy zřetelná hrana, snad pozůstatek jednoduššího palisádového opevnění. Vnější příkop (C), široký až 6,5 m, je v nejvyšším bodu sedla přerušen, snad zde byl situován vstup do areálu (D). Dále k jihozápadu již příkop není souvislý, linie jam naznačuje, že tento úsek příkopu nebyl dokončen.

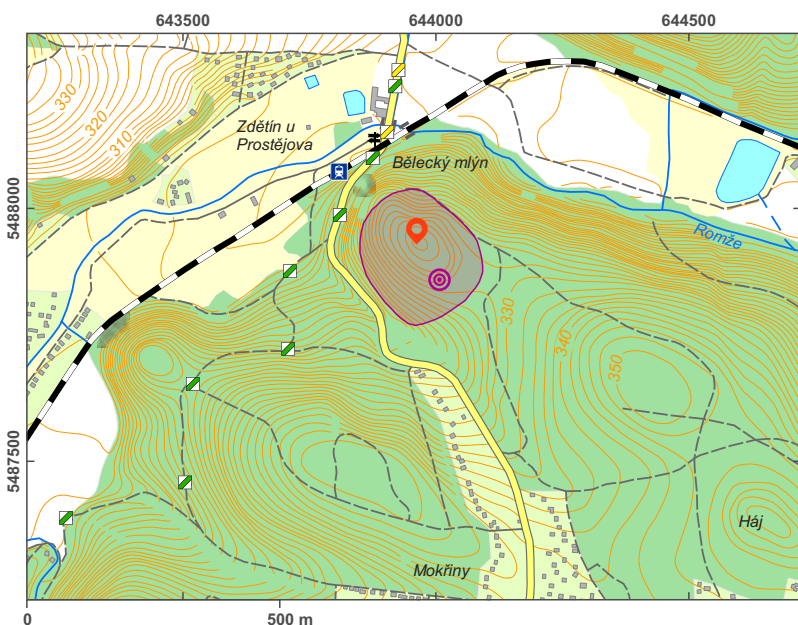
Archeologickou sondou napříč opevněním na jižní straně byla ve valu zjištěna dochovaná čelní kamenná plenta a v prostoru mezi valem a vnitřním příkopem uměle upravený terén – lavice s palisádovým žlabem. [hd, pš]

Literatura: Houdek 1884; Čižmář 2004; Šmíd 2010.

Okolí:

(1) Bílovice (PV), mohylník: N 49°31'16.47", E 16°59'44.90" (800 m).

(2) Slatinky (PV), hradiště U Varhan a mohylníky v trati Boří a Nad Ostichovem: N 49°32'36.15", E 17°4'39.60" (6,6 km).

(3) Ohrozim (PV), hradiště Čubernice: N 49°28'25.97", E 17°1'20.62" (6,2 km).

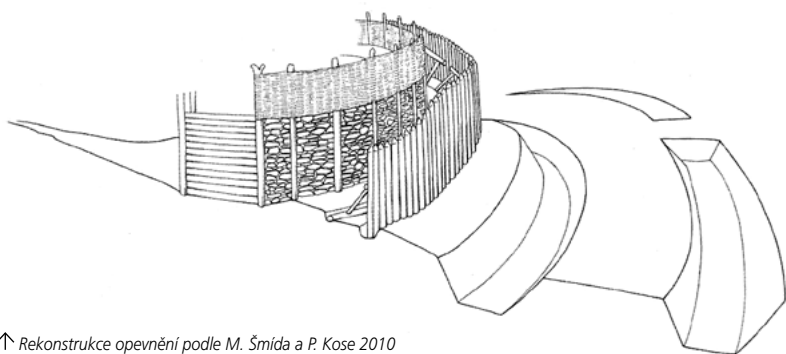
(4) Březina (VY), Ježův hrad s městečkem, pravěká opevněná lokalita Brněnka (omezení – vojenský prostor): N 49°28'46.03", E 16°56'45.77" (6 km).

(5) Okluky (PV), drobné středověké opevnění Čertův hrádek: N 49°29'58.09", E 16°54'32.08" (6 km).

(6) Malé Hradisko (PV), keltské oppidum Staré Hradisko: N 49°29'53.40", E 16°53'44.82" (7,3 km).

↑ Val a vnitřní příkop, pohled od severu. Foto P. Šlězár

↑ Rekonstrukce opevnění podle M. Šmída a P. Kose 2010